

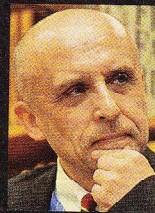

„Koupit si obraz vypadá na první pohled jednoduše. I zde ale platí, že radou odborníka nikdy nic nezkazíte,“ říká Michal Šimek, expert aukčního domu Dorotheum

FALZA NA TAPETĚ

Případ č. 1

Začátkem roku 2012 zatkla policie obchodníka s obrazy Leonarda Adamce a obvinila ho, že mezi uměleckými díly nabízel falza. Padělky si měl přijít na 17 milionů Kč. Mezi falzy byla i díla Jana Zrzavého a Antonína Slavička. „Některé padělky byly nekvalitní, některé zdařilé,“ uvedl pro tisk zdroj blízký vyšetřování.

Případ č. 2

S prodejem padělků je spojován i Jiří Včelář Kotas, bývalý kandidát na prezidenta ČSFR. Obžaloba viní jeho a podnikatele

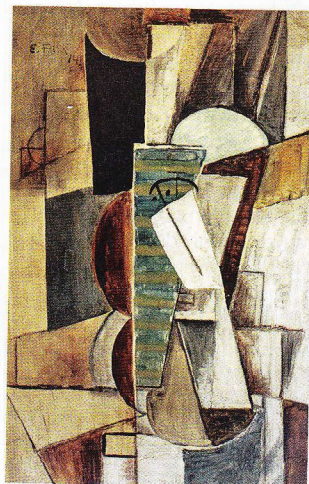
Miroslava Simona z příprav obchodu s padělanými obrazy Marka Chagalla, Vasilije Kandinského a jiných v hodnotě 40 milionů Kč. Díla měli získat z padělatelské dílny na Plzeňsku a nabízet ostravské Galerii Chagall. „Pokud by se jednalo o originály, byla by to díla světového významu. Vznikly postupně během šedesátých let. U všech obrazů ale byly použity stejné barvy a materiál. To ukazovalo na fakt, že všechny maloval jeden člověk,“ uvedl PhDr. Petr Pavlíňák, šéf galerie, který pravost děl posuzoval. Obvinění vinu odmítají, Jiří Včelář Kotas uprchl do Kanady.

osmdesát pět tisíc korun, ač originál je v soukromé sbírce ve Francii. Podal jsem trestní oznámení na neznámého pachatele,“ uvedl před rokem Jan Kanyza. Nebylo to prvně, co „ho“ někdo padělal.

■ Bomba z čistého nebe

Chyba plagiátorů? „I ze-li hovořit o chybě, je možné říct, že napodobovatelé se nedokážou vžít do doby, kdy dílo vzniklo, do rozpoložení autora, do jeho zkušeností a řemeslného provedení, což je prozradí,“ doznává Michal Šimek a naznačuje případy, kdy se podvodný autor mine typem červené barvy, signaturou aj. Na druhou stranu někdy nutno zapojit techniku. Chemicko-technologická metoda zkoumá složení barev, plátno, rám... Ke slovu přijde rentgen. Jsou totiž podvodníci, kteří napodobí stárnutí rámu i papíru! Specialista dodává, že výhodou u žijících autorů je možnost falzum konzultovat s nimi. „Stalo, že žijící autor zpochybnil svou práci, to je spíš humorná věc.“

Dostanu-li glejt o pravosti obrazu, co mám? „Naše společnost dobrozdání garantuje už jen tím, že dílo zařadíme do prodeje. Řadu obrazů ale nabízíme i s posudky konkrétních znalců či autorů uměleckých monografií a výstav. V případě, že se na nás zákazník obrátí s prosbou pouze o vypracování posudku renomovaným znalcem, vyjdeme mu vstříc. I mezi znalci jsou ovšem černé ovce, k jejichž

Nejistější investicí jsou obrazy, které kromě výtvarných kvalit nabízejí i kus historie – pocházejí z významných sbírek, byly často reprodukovány v monografiích a objevily se na důležitých výstavách. Třeba jako *Hlava muže v cylindru* od Emila Filly z roku 1914, která se objeví v aukci 26. května. Vyvolávací cena je 16 milionů Kč

posudkům je třeba být obezřetný! “ Tedy co aukční dům, to vlastní odborníci...

■ Padělaná míšeň?

V umění se „kopčí“ vše, co nese peníze, tedy i porcelán, sklo, šperky, hodinky... „Je třeba odlišit falza vzniklá v minulosti a ta dnešní. A je rovněž nutné dělit, co je děláno záměrně jako falzum s cílem klamat a co je přiznaná nápodoba něčeho oblíbeného,“ říká Mgr. Miroslav Zíka, který má v Dorotheu pod palcem užité umění a nábytek.

„V minulosti bylo běžné, že nejedna manufaktura vyráběla napodobeniny úspěšných товарů své kolegyně, ale bez záměru o tom lhát.“ U těch věcí pak v posudku znalec píše: jde o dílo ve stylu... Pravda, tím klesá cena. Příkladem je oblíbený míšeňský porcelán, jehož značkou jsou zkřížené meče. „Od začátku osmnáctého století byl napodobován méně i více úspěšně. Je na obchodníkovi, s jakým komentářem teď starou nápodobu prodá. Pokud jako pravou míšeň, dopouští se podvodu, pokud jako nápodobu, je to v pořádku,“ tvrdí odborník. Nápodoba pravé míšně dnes? „Napodobit porcelán je pro falzifikátory obtížnější než padělat staré sklo. U porcelánu je třeba sehnat kaolín, další materiály, formy, pec, pak vše vypálit, pak znovu s glazurou, omalovat... Je třeba velké technologické zázemí! Současná

„Falza reliquiířů?
Moc nejsou, není o ně
zájem. Až bude, objeví
se,“ míní Miroslav Zíka

falza porcelánu moc nejsou,“ soudí a připomíná, že šikulové mají jiný trik. Neznačený porcelán signují znakem slavné manufaktury. „Laik nic nepozná,“ krčí rameny Miroslav Zíka.

Nabízí vám někdo rychle vzácnou porcelánovou baletku? Vydržte, žádejte znalce, aby vás instruoval. „Můžeme poradit, na druhou stranu přijde-li někdo s porcelánovou soškou a chce vědět, jakou má přesně cenu, nelze vyhovět. Jsme schopni naznačit cenové rozpětí, které je dáno i tím, jaký je o dané věci v tento čas zájem, zda je poptávka a tak dále,“ sděluje expert. Dodejme, že figurální porcelán je dražší než tzv. dutý, tedy třeba šálky na čaj.

■ Staré sklo na počkání

Po roce 1990 se objevila řada padělků skla biedermeierského a secesního. Napodobují se hlavně výrobky sklárny Lötz Klášterský Milýn (založena 1851). Důvod je prostý: zdejší produkty byly drahé! Nicméně falšované sklo – ač pregnantně a zručně zpracované – odborník pozná: má jinou tloušťku, lesk, menší jemnost a i ono stárne. „U skla je nápodoba jednodušší než u porcelánu, přesto falza musí tvořit člověk, který zná technologii!“ Když si znalec porcelánu a skla není pravostí výrobku jist, má těžší pozici než ten, kdo určuje, zda je „echt“ obraz. Kus vázy nelze poslat na expertizu.

„Není exaktní metoda pro určení stáří skla. Musíte se smířit s verdiktem odborníka,“ říká specialita na užité umění a nábytek. Mezi sklářskými autory z 19. století je žádanou špičkou český rytec skla Dominik Biemann. Jeho sklo je vrchol řezáčského umění. „Má-li někdo ve sbírce originální sklo od Biemanna, je šťastný! Pokud se něco z dílny tohoto řezáče skla objeví na aukci, čekají se vysoké ceny. Minimálně v řádu stovek tisíc korun,“ říká Miroslav Zíka a dodává, že na světě je jediný expert, který s jistotou potvrdí pravost Biemannova díla.

■ Nábytek po Destininnové?

Postel po Karlu IV. se moc nenabízí a její replika žádána není. Česko ovládá jiná legenda: nábytek po pěvkyni Emě Destininnové! „Bylo známo, že měla ráda starožitnosti, a po její smrti zjevně došlo k rozprodeji části jejího nábytku, který díky osobě majitelky nabyt na hodnotě,“ popisuje Miroslav Zíka. Dodnes se prodává nábytek s legendou, že patřil Destininnové. „Za posledních deset let jsem se setkal s tolika nábytkem po Emě Destininnové, že nevím, kde by ho měla. Ale u jednoho kusu to doložila fotografie: šlo o trůn v gotickém stylu, na

Expertka Mgr. Hana
Šimonová ukazuje
jeden z oblíbených
typů secesních kolíerů
s ověsky – zde osazen
syntetickými korundy

Kečř je pecka

Mimořádný podvod se u nás podařil padělatelům obrazů v 90. letech 20. století. **Dostali na trh díla moderního malíře Bohumila Samuela Kečře.** Co na tom? Pouze to, že zmíněný autor nikdy neexistoval. Nicméně jeho obrazy se začaly prodávat u nás i v zahraničí za desítky tisíc korun. Vykutálení podvodníci vymysleli i život autora a jeho peripetie. Třeba to, že velkou část děl namaloval v psychiatrické léčebně, kde zneuznaný také zemřel. **Některé galerie prodávají jeho obrazy dodnes** – jen po provalení pravdy přidaly dovětek fiktivní malíř. Odborníci se prou, zda jde o kriminální čin, nebo superfikci.

kterém sedala.“ Prodeji nábytku pomáhá legenda, je-li na ní trochu pravdy, je to i k radosti znalců...

„U šperků je situace odlišná. Nejde o typické padělky, s nimiž lidé přicházejí, ale o věci, o kterých má majitel mylnou představu. Přesněji o materiálu, z něhož jsou,“ odhaluje roušku nad další oblastí uměleckého řemesla Mgr. Hana Šimonová, expertka na šperky, hodinky a stříbro. Mnozí si myslí, že mají starý šperk s pravým briliantem, a... on to syntetický kámen. „Drahé materiály se vždy napodobovaly levnějšími, nápodoba byla záměrná, věsměs deklarovaná,“ tvrdí expertka. Zlato zaskočil levnější žlutý kov, rubín spinel či granát. Nejlepší k nápodobě transparentních kamenů bylo sklo! „Toto je secesní náhrdelník z doby kolem roku 1920, který byl levnější variantou drahých večerních šperků. Takže je tu syntetický spinel, ne akvamarín,“ ukazuje odbornice. Přesto šperk hodnotu má! „Hodnotíme návrh a kvalitu provedení, nejen jednotlivé kameny a použitý materiál. Záleží na celkové zachovalosti, zda má mistrovskou značku, zřejmý dobový punc, případně originální etuji klenotníka,“ usmívá se Hana Šimonová. Šperkařská falza, která se vyplatí? Velké diamanty! Syntetické je nákladné vyrobit, pak má ale i odborník problém je poznat. To zaslouží jiné téma... „Poptávce vládne kvalitně zpracovaný šperk z první republiky či rakousko-uherské dílny,“ uzavírá specialistka. ■

Národní galerie varuje!

Nejvyšší instancí, na niž se lze v ČR obrátit při posouzení díla, je Národní galerie (NG). Vypracovává složité rozborů děl, které padělky odhalí. Obracejí se na ni jednotlivci, instituce, spolupracuje se soudy i policií. Mimochodem, NG varuje před zvyšujícím se počtem padělků.

Více o těchto službách NG najdete na:
www.mc-galerie.cz/sluzby-verejnosti/posuzovani-umeleckych-del-pro-verejnost/